

Naročnina mesečno
25 Din, za inozem-
stvo 40 Din — ne-
deljska izdaja ce-
loletno 96 Din, za
inozemstvo 120 Din

Uredništvo je v
Kopitarjevi ul. 6/III

Telefoni uredništva: dnevna služba 2050 — nočna 2996, 2994 in 2050

Izhaja vsak dan zjutraj, razen ponedeljka in dneva po prazniku

Ček. račun: Ljub-
ljana št. 10.650 in
10.349 za inzerate;
Sarajevo št. 7563
Zagreb št. 39.011,
Praga-Dunaj 24.797

Uprava: Kopitar-
jeva 6, telefon 2992

SCLOVENECC

Velika drama na Vzhodu

Kar se danes dogaja v Aziji, kjer si je narod, lačen zemlje in kruha pa tudi časti in slave, v poldrugem letu osvojil ozemlje, večje ko Španija, Francija in Nemčija skupaj, je ogromnega pomena za svetovno zgodovino. Evropa, ki se vije v krčih najhujše moralne in gospodarske krize, je primorana, da ob pohodu japonskih otočanov na kitajsko celino igra vlogo brezmočnega gledalca, ki se morebiti še danes ne zaveda, kakšna usoda jo čaka, ko se bodo azijski narodi pod japonsko hegemonijo predramili iz svoje večstoletne dremavice.

Še pred nekaj leti je obstajala takozvana rumena nevarnost v tem, da bi se zedinilo 450 milijonov Kitajcev, v katerih je Sunjatsen zbudil nacionalno zavest, ki se je pa razblinila in razbila ob navalu pacifističnih, ultraliberalnih in boljševističnih idej. Danes pa imamo pred seboj naval drugega azijskega naroda, ki je pokazal, da si more politično in gospodarsko prvenstvo priboriti le narod, ki je ohranil svoje zdrave domovinske in plemenske pranačone, naj bo tudi petkrat manj številen od kitajskega, katerega so ideje in pobude zapadne civilizacije očitno le še bolj izkvarile. Sunjatsenovo zamisel o združitvi in osvoboditvi azijskih narodov je prevzel japonski nacionalizem, ki črpa svoje moči iz vira lastnega narodnega etosa, ki ga evropska civilizacija ni mogla predgugati. Evropa je dala Japantu tehniko, znanstvene pripomočke, nekatere zunanje oblike življenja in gospodarskega proizvodnje, toda duša je ostala nedotaknjena, zdrava, prostora željna, bojovita in tvorna v pomenu čisto naravnih gonov in pogonov življenja.

Veliki večini, ki se ne bavi z zemljepisjem, narodopisjem in statistiko, je gotovo neznano, da japonsko plemo šteje danes že 92 milijonov glav. Kljub visoki civilizaciji, ki v znanstvenem in tehničnem pogledu prav nič ne zaostaja za evropsko — v medicini, higijeni, na več poljih naravoslovnih ved, v ljudskem šolstvu in tudi drugod jo utegne celo prekašati — se japonski narod še ni okužil po onih teorijah, ki vidijo rešitev sodobnega socialnega in gospodarskega vprašanja v umetni regulaciji porodov. Zato je plodovitost Japoncev ostala nezmajljiva, tako da so v dobi od l. 1925 — 1930 zopet narastli za 7 milijonov duš ali za 8% in bodo v par letih predstavljali stotomilijonski narod. Preobrata v tem oziru se ni bati, zakaj japonski narodnih sil na podlagi očetovskih tradicij.

Tako zdravemu narodu je treba nove zemlje, zakaj na otočju, ki je po 80% svoje površine hribovito in neobdelljivo oziroma ne daje zadostnega pridelka, že danes pride na 1 kvadratni kilometer 150 jedgev. Japonska je danes najbolj gosto naseljena država sveta. Japonsko otočje pa je tudi najbolj od vseh na svetu izpostavljeno elementarnim katastrofom vulkanskih pretresov in morskih poplav. Industrializacija je dosegla svoj višek, ki ga ni mogoče več prekašati: Japonska ima danes dve velemissi, ki štejeta nad 2 milijona prebivalcev in 28 velemiss z več ko 100.000 prebivalci vsako. Ogromni industrijski primanjkuje sirovin, ki ležijo v neprecenljivem bogatstvu v Mandžuriji in Mongoliji na kitajski celini pa v ruskem azijskem Primorju. V Koreji in na Formozu ter v manjših azijskih ozemljih, ki so pod japonsko oblastjo, je našla prostora in dela nekako 1/3 prebivalstva japonskega otočja in le 1% je naseljenega v tujini — na Kitajskem na Havaju, v severni Ameriki, v Braziliji, v Peruju in v Avstraliji. Povsod naleti japonski človek na trdovraten odpor domačega prebivalstva in znano je, da so Avstralcji izdali geslo, da rajši vidijo, če ostane njihova dežela angleška pustinja, kakor da bi jo Japonci izpremenili v rajski vrt. In tako je ta delavni, razprostraniti željni pa na mali prostor stisnjeni narod, ki si je tudi svojo današnjo domovino osvojil z mečem, podoben prenakurjenemu parnemu kotlu, ki rabi ventila, da se ne razleti.

Osvajalni pohod na kontinent, na katerega so začeli japonski otočani misliti že pred sto leti, ne da bi jim uspelo več kakor osvojitve Koreje in nekaj točk v južni Mandžuriji, je bil danes zamišljen v največji izmeri in realiziran v obsegu, kakor tega najbrž ni slutila niti vojaška kasta, ki danes Japonsko diktatorično vlada. Ta japonski naval je sicer neposredno napravljen na Kitaj, od katerega je odtrgal vse severne mongolsko-mandžurske province, najbogatejši vir kitajske državne blaginje. Toda veliko hujše je zadel Rusijo, ne da bi bila počila med Japonci in Rusi ena sama puška. Po osvojitvi Mandžurije, po kateri je bila Rusija najbolj direktno, hitro in pripravno zvezana s svojo tihomorsko obalo, je Rusija že danes politično odrezana od svoje Pomorske provincije, ki se ne da več strateško braniti in bo tudi gospodarsko postala za Rusijo brez pomena. Znano je, da Japonci že davno stremijo za neizmernimi leonimi bogatstvi Pomurja, za sahalinskimi rudami in nafto, za še neizsledenimi naravnimi bogatstvi Kamčatke pa za neomejeno eksploatacijo ogromnega ribolovnega območja vsega severnega Tihomorja, ki že danes daje nad en milijon zabojev lososovih in rakovičjih konserv na leto. S Kitajem se bodo Japonci pogodili in si z njim lahko razdelili območje v Aziji, toda z Rusijo je mogoča samo borba do konca, ako se le-ta ne bo umaknila sama. Kar seveda ni verjetno — dasi so Sovjeti z neverjetno pasivnostjo gledali, kako so si Japonci njihove politične in gospodarske postojanke v Mandžuriji, ki so Rusijo stale milijarde rubljev in par sto tisoč ruskih življenj, igraje osvojili, ne da bi bili moskovski vladodržci, ki so si še nedavno prisvajali hegemonijo vse Azije, genili z mazincem.

Toda to je šele prvi akt velike drame na Vzhodu, drugi se začne, ko bo japonska konjenica pod geslom »Azija Azijcem« vjahala skozi »Velika vrata« v Peking...

Dunajska vremenska napoved: Ne bo bistvene spremembe dosedanjega nezanesljivega vremena. Tudi na jugu se bo vreme najbrže zopet poslabšalo.

Temelji, predpogoji in sredstva za zблиžanje z Bolgarijo

„Veličastna stavba velike, ene Jugoslavije“

Razveseljivi sklepi kongresa škotlov bolgarske in jugoslovanske pravoslavne cerkve v Soliji

Bolgarski kralj Boris

P. — Belgrad, 19. maja.

Casnikarji so začeli

Zdi se, da se je pričelo na našem jugoslovanskem obzorju pojavljati več svetlobe, odkar so se od februarja meseca dogodile velike spremembe v naši državni politiki s preosnovano Malo zvezo in je prišla do veljave sveža aktivnost tudi v smeri, ki smo si je že dolgo želeli, a šele zadnji čas dočakali pod pritiskom okrepite fašistične ideologije v Nemčiji. Kdor je pazno zasledoval, kako se je zadnja leta razvijalo vprašanje jugoslovanskih in bolgarskih medsebojnih odnosov, je moral z veseljem opaziti prav zadnje mesece velik napredek, ki ga vidimo zlasti v tem, da je naš solijski poslanik znal dobiti pot do bolgarske javnosti s tem, da je stopil v najožje stike z bolgarskim tiskom, ko je na čast bolgarskih časnikarjev priredil v aprilu uradni večer, na katerem je prišlo do lepih in upajmo tudi do plodonosnih vezi. Kmalu nato je bolgarska časniška zveza v Soliji za zahvalo priredila 3. maja v čast jugoslovanskemu poslanstvu slavnostni obed, na katerem je zopet padla marsikatera dobra in lepa misel o medsebojnem prijateljstvu. Ti dve dejstvi sta nam prva priča, da se iščejo nove poti v smeri, ki si jo vsak pravi Jugoslovane že davno iz srca želi, da se čim preje ustvari — v smeri namreč popolnega zblizanja z Bolgarijo v korist nas vseh, ki se prištevamo k družini južnih Slovanov.

Cerkev nadaljuje

Še bolj značilen kot ta prvi uradni stik se pa nam zdi drugi pojav, ki zna doprinesiti še veliko več h končnemu političnemu zblizanju. Je to obisk visokih cerkvenih knezov srbske pravoslavne cerkve, ki so ga napravili koncem preteklega meseca svojim verskim bratom v Soliji in se s njimi več dni prijateljsko posvetovali o novih poteh zblizanja na verskokerkvenem, a tudi na narodno političnem polju. Resolucije, ki so jih sprejeli in objavili, se nam zde zelo pomenljive za razvoj neke pravoslavne cerkve na Balkanu, nego sploh za ves nadaljnji razvoj narodno in kulturnopolitičnih stremenj balkanskih narodov, v prvi vrsti srbsko-bolgarskih. Smisel obiska je bil v tem, da se najde potom pravoslavne vere, ki je ista in enaka pri Bolgarjih kot pri Srbih, zveza in most za trajen sporazum obeh bratskih narodov. Kolikor moremo presoditi je obisk popolnoma uspel, ker mu bo kmalu sledil protibolski bolgarskih visokih cerkvenih krogov v Ohridu.

Episkop Velimirović se je izjavil, vrnivši se v Belgrad, da so se sporazumeli s predstavniki bolgarske pravoslavne cerkve v vseh vprašanjih in da med obojema cerkvama ni niti piščice razlike. Poslanstvo srbskih cerkvenih zastopnikov je imelo ta namen, da razprši strupene pline med dvema najsorodnejšima narodoma v Evropi, da bi se vrnili med nju dober duh in dobra volja. »Mi krepko verujemo, da bo prišlo tudi do političnega ekonomskega in kulturnega sporazuma. To pa vse zavisi od Boga in njegovega blagoslova.«

»Srbska cerkev in cerkev bolgarska«, piše »Vreme« v Belgradu 12. t. m., »se bosta našli na ta način, da delata v popolnoma verski smeri in zblizujeta Srbe in Bolgare kot kristjane ene in iste cerkve, nehoti na isti črti, ko bosta s svojim delom pospešili pomirjenje Srbov z Bolgari. S propagando ideje o vzajemnem delu bosta srbska in bolgarska cerkev pospešili, da se na Balkanu ustvari mirno sožitje kot osnova miru in blagostanja v tem delu Evrope. — Mi mislimo, da balkanski narodi morajo uvideti, da je njihov državni in narodni obstoj v tesnem in iskrenem sodelovanju, ker je njihova usoda skupna in ker bodo ali vsi svobodni ali pa ne bo nihče. Zgraditi to solidarnost v pozitivni obliki, to je naloga našega časa. In če tudi cerkve pomagajo ustvariti to nalogo, to je le en časovni znak, ki se ga moramo veseliti in ki ga najtopleje pozdravljamo.«

Bratje po krvi in veri

Še bolj določno pa govori v »Pravdi« 16. t. m. o pomenu in namenu cerkvenega obiska v Soliji eden izmed udeležencev samih, belgajski protijerej Milivoj Petrović: Ako bi se posrečilo, pravi, da bi v bližnji bodočnosti prišlo med Srbi in Bol-

gari do zaželjene skupnosti, bi bilo to res veliko delo, veliko pred Bogom in ljudmi. Misel na združitve se je rodila svoje dni in živi med nami. Včasih zamre in se o nji ne čuje skoro nič, toda spet oživi, če ne v glavah državljanov, pa gotovo v naših srcih. Iz kolektivnih občutij pa se rodijo določne ideje, ki rastejo in se širijo, dokler ne rode svoj

Na osnovi miru in Pod zastavo križa

Članek prote Milivoja M. Petrovića se nam zdi tako važen po svoji vsebini in dotikanju vprašanj, ki so na poti zblizanju in združitvi Bolgarov s Srbi oziroma Bolgarije z Jugoslavijo, da se k njemu še povrtno. Kdor ve, da se je ravno preteklo leto prav v tem času pričela v bolgarskih revijah in v vsem dnevnem časopisu velika debata o možnosti združitve Bolgarije in Jugoslavije v eno politično enoto, integralno Jugoslavijo, kako oster je bil boj za to idejo in proti nji, bo z veseljem naglasil dejstvo, da je vprašanje napredovalo od takrat, da je tako državniško delo dobilo viden izraz v uradnih stikih s časnikarji in v cerkvenih krogih v značilnih resolucijah, še bolj pa ob priznanju — dveh narodov. Zakaj resolucije, ki so jih sklenili srbski in bolgarski cerkveni zastopniki v rilskem samostanu po večdnevni posvetovanjih (od 28. aprila do 3. maja) so pravi temelji za politično in kulturno delo v smeri popolnega zblizanja. Saj pravi prva med drugim, da je dolžnost cerkve, da se bori proti zlemu duhu povsod, posebno pa je naloga pravoslavne cerkve v Bolgariji in Jugoslaviji. »Ker vidimo, da izhaja sedanje neprijateljsko in neprijazno razmerje med dvema narodoma iz ginevanja krščanskega duha, zato mislijo predstavniki dveh nacionalnih svetov, da se more voditi boljša politika med Bolgarijo in Jugoslavijo na osnovi premenjanega duha, duha soglasnosti in

sad. In tako tudi ideja o združitvi Bolgarov in Srbov. »Zakaj ne bi se mogli združiti,« tako se vprašajo mladi in stari, preprosti in učeni, pozvani in nepozvani. Ko gre za tako veliko misel, je pozvan vsakdo. In vrhunec veselja bi bil, ko bi mogli spojit vsa svoja v zgodovini pridobljena bogastva in zgraditi veličastno zgradbo skupnosti.

edinosti, mirne in bratske ljubezni med dvema narodoma.«

Ime, jezik, knjiga, zavest, to so svetlinje naroda

Še določnejša pa je druga resolucija: Udeleženci tega sestanka so prepričani, da boste obe cerkvi radi ustvarile tega vzvišenega cilja, blagoslovili, podprli in vzajemno storili vse, da se doseže gornji svetli Kristusov ideal, in da bosta oba bratska naroda po zapovedi apostola Pavla drug drugega

spoštovala in garantirala svoje cerkvene in narodne društvene ideale, pravice in koristi, ime, jezik, knjigo, narodno zavest in razvoj svojega naroda pri sebi in izven svojih meja.«

Na tej, a le na tej osnovi se da resnično zgraditi veličastna stavba Velike Jugoslavije, ker na tej in samo na tej se dajo definitivno rešiti tudi ostala prečeta vprašanja med srbskim in bolgarskim narodom.

Smatramo, da so srbski cerkveni krogi storili odločen korak, ki mora roditi prej ali slej to, za kar gre nam vsem: ustvariti na zdravem temelju res bratsko jugoslovansko politično skupnost, da bo končno zavladalo po tolikih stoletjih krvi — plodonosno kulturno sožitje v dobrobit Balkana in Evrope.

Reševanje razorožitvene konference

Mir ali vojna

Poslanica predsednika Hendersona svetu

Predsednik razorožitvene konference Henderson

Zeneva, 19. maja. AA. Predsednik razorožitvene konference Henderson, je danes ob otvoritvi seje podal sledečo izjavo:

Danes stopi razorožitvena konference v najkritičnejšo fazo svojega obstoja. Od današnjih dogodkov bo odvisen uspeh ali neuspeh dela, ki ga vrše že šestnajst mesecev delegacije več ko šestdesetih narodov. Razorožitev ali novo oboroževanje, konstruktivno sodelovanje ali pa medsebojno tekmovalstvo v rušenju, bodočnost miru in reda ali pa vojna in kaos v Evropi in na vsem svetu: evo, to so izbire, ki se nam odpirajo. Ni ga naroda na svetu, ki bi mogel biti ravnodušen do izida konference. Vlade bodo v vsem, kar bodo storile za

ohranitev miru in redukcijo oborožitve, deležne iskrene podpore svojih narodov, toda ali se zavedajo velike odgovornosti, ki leži na njih, in ali bodo imele poguma, da se odločijo za drzne sklepe, ki so potrebni?

Pred 14 leti...

Pred štirinajstimi leti so s podpisom pakta Društva narodov sklenile dogovor, v katerem se odrekajo vojne kot sredstva za urejanje sporov; takrat so bile sporazumne, da znižajo oborožbo. In pred petimi leti so se odrekle vojne kot političnega orožja. Ali so danes pripravljene izvršiti te obljube v praksi, ali hočejo dati novemu sistemu mesa in krvi na vsem svetu — ali pa bodo rajši pustile, da propade?

Mislim, da bo velika večina vlad podprla novi kolektivni instrument za preprečitev vojne. Predsednik Roosevelt jim je pokazal pot, po kateri naj gredo, in jih pozval, naj sprejmejo britanski načrt konvencije o razorožitvi kot prvo etapo, to je, naj odpravijo vsa napadalna orožja in naj izjavijo, da ne bodo nikoli več navajali na ozemlje svojih sedov. Upam, da se bodo vlade odzvale temu apelu in da bomo v enem ali dveh tednih postavili temelje prve razorožitvene konvencije, nakar bodo narodi krenili na pot, ki drži k trajnemu miru.

Šef nemške delegacije na razorožitveni konferenci je imel nato velik govor, v katerem je izjavil:

Dovolite mi najprej, da se vam iskreno zahvalim za ljubeznive besede, ki ste jih blagovolili posvetiti Hitlerjevemu govoru. Splošni odbor je v zavesti, da je konferenca prišla na odločilno točko, smatral za potrebno, prekiniti posvetovanje, da počaka Hitlerjeve izjave o razorožitvenem vprašanju.

Nemški delegat Nadolny govori

Nemški kancelar je zdaj orisal stališče Nemčije pred državnim zborom in svetovnim javnim mnenjem, in zastopništvo nemškega naroda je soglasno odobrilo njegovo deklaracijo.

Glede splošnega zadržanja Nemčije nasproti razorožitvenemu problemu, zlasti nasproti sedanjim fazam te konference, se lahko sklicujem na Hitlerjev govor, ki je jasno in nedvoumno izrazil voljo Nemčije za sporazum in njeno iskreno željo po sodelovanju za doseg trajnega miru.

Glede našega stališča do druge velike manifestacije, ki je prišla neposredno pred kancelarjem govorom, to je tolpomembne Rooseveltove poslanice, se prav tako lahko sklicujem na pritrjeni odgovor, ki ga je dal Hindenburg, in na besede, ki je z njimi kancelar sam izrazil svoje zadovoljstvo in svoj pristane. Poslanice predsednika Združenih držav in govor nemškega kancelarja dokazujeta globoko prepričanje, da je potreba po splošni razorožitvi imperativna in da brez nje ni moči jamčiti varnosti držav.

Nemški narod slejkoprej zahteva, da rodi ta konferenca dva uspeha: varnost z razorožitvijo držav, ki so hudo oborožene, in enakopravnost za Nemčijo. Mislim, da tvorijo britanski načrt temelj, na katerem bi ta problema mogla biti rešena. Zato smem izjaviti v imenu svoje vlade, da sprejememo

ta načrt, a ne samo kakor doslej za temelj razprav, temveč kot temelj bodoče konvencije same.

Če bi bilo treba, da bi predlagali kakšne izpremembe, bodo le-te v skladu s tem našim novim zadržanjem. Mislim, da bo ta izjava pomenila v vaših očeh nov dokaz za duha zmernosti in pripravljenosti za sporazum, v katerem bomo sodelovali za ustvaritev konvencije.

Drugi govorniki

Za Nadolnym je povzel besedo turški zastopnik Tefvik Ruđi Bej, za njim pa zastopnik Velike Britanije, ki je v imenu svoje vlade izrazil pristane k Rooseveltovim predlogom. Velika Britanija, je izjavil, je odločena vse storiti, da se doseže cilj, ki ga želi predsednik Zedinjenih držav. Prav tako, kakor Roosevelt, je Velika Britanija mnenja, da se mora razorožitev doseči po etapah. Naposled je britanski delegat vzel na zaanje pristane nemške delegacije na angleški načrt. Ta pristane bo vrnil zaupanje, v tem zaupanju bo pa mnogo lažje pripraviti drugo etapo razorožitve. Deklaracija nemškega kancelarja, je nadaljeval Eden, je vllla novega poguma razorožitveni konferenci. Zato smo hvaležni, da lahko z nemško delegacijo nadaljujemo razgovore o podrobnostih konvencije.

Odgovor našega kralja Rooseveltu

Belgrad, 19. maja. AA. Nj. Vel. kralj je odgovoril iz Niške Banje na poslanico predsednika USA Roosevelta s to-le brzojavko iz Niške banje: V tem času, polnem negotovosti in upravičenih brig je jugoslovanski narod, ne pozabljajoč velikih zaslug pokojnega predsednika Wilsona za pravico in mir, z zadovoljstvom in nado sprejel poslanico Vaše ekscelence. Ta plemenita misel je močna podpora za mir in gospodarsko obnovo sveta. V imenu jugoslovanskega naroda, poln zaupanja v zadovoljstvo odgovorjam na poslanico Vaše ekscelence in se

pridružujem tej plemeniti akciji, želeč ji mnogo uspeha.

Aleksander.

Odgovor Male zveze

Belgrad, 19. maja. 1. Države Male zveze bodo poslale ločeno odgovor na Rooseveltovo poslanico, vendar pa bo tekst odgovora popolnoma soglasen. Mala zveza bo v odgovoru izjavila, da se pridružuje Rooseveltovi poslanici, vendar pa bo zahtevala podrobnejša pojasnila glede razorožitve.

Hitlerjev govor v praksi

Grd napad na Poljsko

Hitlerci bodo zasedli prva mesta pred božjim prestolom

Krakov, 19. maja. Ž. Tukajšnji »Ilustrowani Kurjer Codzienny« ponatiskuje poročilo organa hitlerjevcev v Stumi v vzhodni Prusiji »Wechselzeitung« o poteku protipoljskih manifestacij, ki so bile v tem mestu. Glavni govornik je bil predsednik hitlerjevske organizacije, odvetnik dr. Schwenkiewicz, ki je v nezasišanem zasramovanju poljskega naroda in države izjavil: Mi nimamo namena ponemčevati poljske manjšine v stumiškem okraju, ampak hočemo namesto tega uničiti Poljsko in Poljake in to grožnjo bomo tudi izvršili. Po naravnih pravicah sme močnejši uničiti slabjšega in mladi narod narodno-socialistične države bo uresničil svoje cilje v odnosu s Poljaki. Govorec o odnosu centralne oblasti napram Vzhodni Pruski je Schwenkiewicz izjavil, da Vzhodna Pruska ni nemška kolonija, temveč del nemške države, novi nemški pokret pa bo prišel z delom na vzhodu. Ne samo sedanji koridor in Gornja Slezija, temveč tudi Riga in Reval, ki so bili nekdaj v nemški posesti bodo priključeni novi Nemčiji. Nemški narod si bo izvojeval novih kolonij, ki bodo pozneje priključene veliki nemški državi. Mi ne bomo držali kriem rok, temveč se bomo borili in zmagali in čeravno bomo mo-

rali kupiti to zmago s krvjo in življenji. Toda padli bodo zasedli prva mesta pred božjim prestolom, ker bodo okrepljeni s svetim ognjem položili svoja življenja na žrtvenik za svobodo nemškega naroda. Nam je popolnoma vseeno, kako bo o tem sodila bodočnost in zgodovina.

Podedovati more samo Nemec

Krakov, 19. maja. Ž. »Ilustrowany Kurjer Codzienny« komentira pred kratkim objavljeni zakon o nasledstvu v Nemčiji ter posebno napada § 2, ki nosi naslov: »Kmeti in ki pravi: Nepremično premoženje lahko podeduje samo oni kmet, ki je nemški državljani in nemške krvi. Za Nemca se bo smatral oni, katerega pradedje niso bili židovskega pokolenja. Potomci oseb, ki bodo sklepali nemške zakonske zveze, bodo za vedno izključeni od dedščine nepremičnin. Kakor je razvidno iz gornjega zakona, se izrecno zahteva nemška kri, vsi drugi pa so izključeni od dedščine nepremičnin. Ker je s tem zakonom zelo oškodovana poljska narodna manjšina, zahteva list, da se ta zakon pošlje v pretres Zvezi narodov.

Italijansko-nemško sodelovanje

Göring zopet v Rimu

Rim, 19. maja. tg. Ministrski predsednik Göring je danes popoldne zopet dospel z letalom v Rim v spremstvu svojih spremljevalcev, državnih podtajnikov Milcha in Bolleta. Na letališču ga je pričakoval zrakoplovni minister Balbo z nekaterimi višjimi častniki. Na letališču je prišel tudi hessenski princ, pri katerem bo Göring zopet stanoval. Prišli so tudi zastopniki nemškega poslanstva. Za občinstvo je ta ponovni obisk Göringa v Rimu veliko presenečenje in zaenkrat o

vzroku tega potovanja tudi ni mogoče dobiti nobenih avtentičnih vesti. Tukajšnji časnikaški krogi vidijo v tem obisku zvezo za nadaljevanje pogajanj o zračni zvezi med Rimom in Berlinom, pa tudi nadaljne splošne politične zveze z ozirom na nastali mednarodni položaj po Hitlerjevi izjavi in pred obnovo razorožitvene konference. Smatra se za gotovo, da bo Mussolini sprejel Göringa že jutri zjutraj.

Kulturni boj v Spaniji

Udarec na verske redove

Madrid, 19. maja.

Uporabljajoč tako zvano parlamentarno gljotino proti opoziciji republikanskih disidentov je vlada odobrila z 289 glasovi proti 50 definitivno besedilo zakona o verskih redovih, ki vse redovnike izključuje od pouka in solah in obenem ukinja vse zasebno cerkveno šolstvo. Zakon zadene 700.000 učencev, od katerih 600.000 pripada verskim ljudskim šolam.

Diskusija o tem zakonu je vzbudila veliko opozicijo in je bila tudi povod katoliškim manifestacijam po vsej Spaniji, na katerih je ljudstvo protestiralo proti nameri vlade. Toda ne samo izrečno katoliški strankarji, ampak tudi opozicionale liberalnih levičarskih strank so se izjavili proti temu zakonu. Zato je vlada v narodni skupščini zelo

napeta atmosfera. Republikanska opozicija Lerrouxa je zbornico večinoma zapustila. Bivši minister Santiago Alba je v svojem govoru izjavil, da je proti temu zakonu zato, ker bo trpelo ljudsko šolstvo, ker redovnikov ne bo mogoče tako hitro nadomestiti s laičnimi močmi. Ker so ga socialistični poslanci, ki najbolj forsirajo protiversko tendenco vlade, napadli, je nastal velik šum in so nekateri socialistični poslanci hoteli govornika dejansko napasti. Napad pa se ni posrečil, ker so govornika branili mnogi poslanci.

Splošno prepričanje je, da se ta zakon ne bo izvedel, ker ljudstvo burno zahteva novih parlamentarnih volitev. Zbornična vladna stranka je komaj mogla sprejeti zakon in gotovo je, da se bo opozicija spremenila v obstrukcijo proti režimu, ki je splošno obsodjen.

Sveti oče prestopi prvič po 63 letih mejo vatikanske države

»Osservatore Romano« uradno sporoča, da bo sv. oče prestopil vatikansko mejo na Vnebohod, ko obišče baziliko sv. Janeza v Lateranu.

S tem obnavlja papež nekdanjo tradicijo, ki je bila prekinjena l. 1870.

Rim, 19. maja. tg. Kardinal Enrico Gasparri, nekdanji znanega bivšega kardinala, državnega tajnika Gasparrija, je bil imenovan za predsednika vrhovnega sodišča v Vatikanu, na mesto umrlega kardinala Ceretija.

Osebnosti

Belgrad, 19. maja. 1. Premišljen je k okrajnemu sodišču v Radovljico pisarniški uradnik Anton Križnik. Napredovali so: v 8. pol. skup. Marija Rekar, knjigovodkinja pri apeliacijem sodišču v Ljubljani; v 9. pol. skup. Ferdinand Fabijan, kanclist pri okrajnem sodišču v Skofji Loki, Rudolf Dečman, kanclist pri okrajnem sodišču v Celju, in Josip Perenič, kanclist pri okrajnem sodišču v Kočevju. Upokojen je Rudolf Knol, kanclist pri okrajnem sodišču v Novem mestu. V 6. pol. skup. je napredoval v finančnem ministristvu dr. Miha Gabršček, dosedanji pristav. Upokojen je Anton Vodopivec, višji davčni kontrolor 6. pol. skup. v Mariboru. Upokojena sta Marija Kralj, poštna uradnica 8. pol. skup. na poštne uradu Ljubljana I. in Ivan Vrančič, praktični tehnik 9. pol. skup. pri dravskem poštne ravnateljstvu v Ljubljani.

Ljubljana, 19. maja. AA. Kr. banška uprava dravske banovine razpisuje mesto zdravniškega pripravnika v javni bolnišnici v Brezicah. Prošnje se sprejemajo pri kr. banški upravi dravske banovine v Ljubljani, odd. I. do 25. maja t. l.

Belgrad, 19. maja. Odlikovani so bili: z redom jugoslov. krone 5. stopnje Pavel Bolha, predsednik Zveze jugoslovanskih delavskih društev v Vestfaliji (Nemčija), z zlato kolajno za državljanske zasluge Franjo Dobršek, podpredsednik iste Zveze, s srebrno kolajno za državljanske zasluge Ivan Zupane, odposlanec naših delav. delegacij na Holandskem.

Kanonik Siška v Belgradu

Belgrad, 19. maja. 1. Z današnjim jutranjim brzovlakom sta prispela v Belgrad kanonik Siška in župnik Logar.

Belgrad, 19. maja. 1. Radi priprav za prvi kongres slovanskih pravnikov, ki bo od 8. do 10. septembra v Bratislavi, bo prispel v Belgrad 25. t. m. znani bratislavski odvetnik in glavni tajnik praviljalnega odbora za ta kongres dr. Ciril Baržinka, ki bo potoval tudi v Sofijo in se bo na povratku v Českoslovaško ustavil še v Ljubljani in Zagrebu.

Mestna občina in „Slovenec“

Prav tisti dan, ko smo odgovarjali nekemu literatu na njegov napad na slovensko časnikarstvo, smo doživeli nov napad na slovensko časopisje, oziroma samo na »Slovenca«. Do tega napada je prišlo v ljubljanskem občinskem svetu na javni seji. Vedeli smo že dolgo, da našemu listu sedanja občinska uprava ni naklonjena. Te nenaklonjenosti nismo povzročili mi, pač pa sedanja občinska uprava, ki nikakor noče priznati, da je kritika, kakor jo vodimo mi, pozitivna, da ni osebna, ni demagoška, pač pa vedno v korist mestne občine, torej izključno pozitivna in konstruktivna. Drugačnega pozitivne kritike si ne moremo predstavljati kakor take, ki je v interesu splošnosti in mestne občine. Seveda pa ne moremo božati z rokavico raznih stvari, vendar pa smo bili vedno dovolj dostojni. Pouke o morali v kritiki odklanjamo, zakaj »Slovenec« je vsa svojo kritiko priobčil javno in močito in dovolj zmerno ter ni nasedal raznim govoricam, kar se o občinskem gospodarstvu šušlja po Ljubljani. Če bi priobčili kaj neresničnega, vemo, da nam »prijatelji slovenske žurnalistike«, kakor trdijo o sebi vodje ljubljanske občinske politike, da so, prav gotovo ne bi priznale s tiskovnimi pravdami. Nismo brez odgovornosti ne pred pravico ne pred javno moralo in tega bi se morali zavedati vsaj juristi v občinskem svetu!

G. dr. Bohinjec je govoril nekaj o anonimnosti kritike, češ, da je nemoralna. Vemo, da je dr. Bohinjec mislil najbrže vse mogoče prikriti in nekontrolirane govorce in anonimne letake. To obsojamo tudi mi. Kdor kaj trdi, kdor kaj kritizira, se mora zavedati, da je le tedaj upravičen h kritiki, če je njegova kritika izpostavljena kontroli. Ne razumemo namigovanja dr. Bohinje, ki je spravljal anonimne letake v zvezo z nekdanjimi boji med »klerikalci in liberalci«. Če pa je g. dr. Bohinjec menil pod »anonimnostjo« »Slovenčev« kritiko, je v miselni zmoti. »Slovenčeva« kritika ni anonimna. Vsaka številka je podpisana, za vsako je uredništvo polno odgovorno. Podpisani pa so z imenom le tisti prispevki, ki izražajo le subjektivno mnenje avtorjev, ne pa tisti, ki predstavljajo mnenje vsega uredništva. Sploh se opaža v naši javnosti zadnje čase čudna zahteva, naj bodo članki polklicnih časnikarjev podpisani s polnim imenom. Ne samo, da je to tehniško največkrat neizvedljivo — saj pri nekaterih člankih uredništvo dostikrat kolektivno sodeluje —, pomenja ta zahteva tudi občutno ogrožanje tiskovne svobode in še celo tiste, kolikor jo dandanes naše časopise sploh še uživa. Napoleon III. je bil, ki je to danes nemogočo zahtevo celo uzakonil, pa je klavarno propadla. V našem javnem življenju pa bi podobna uvedba sploh onemogočila vsako javno kritiko in polemiko. Saj kako naj polemizira časnikar X. Y., čigar družabni pomen in materialno stanje nikakor ni pomembno, čeprav je polemike v vsej meri zmožen, osebno n. pr. z mestnim županom dr. Pucem! Nekaj drugega pa je, če polemizira »Slovenec« kot pravna osebnost in kot celota z g. županom kot predstavnikom mestne občine. Opazke dr. Bohinje o anonimnosti kritike so bile torej umestne le v toliko, v kolikor so se nanašale na resnično zapletenost, niso pa bile umestne, če so se nanašale na našo kritiko, ki je bila javna in odkrita in napisana s polno odgovornostjo. Nič ne de, če ni bil podpisan časnikar, ki je v članku le formuliral mnenje »Slovenca«!

Sploh pa se moramo čuditi občinskemu svetu, da se je s tako silovitostjo spravljal ravno na »Slovenca«. Saj so v nekem drugem listu izšli še ostrejši napadi na občinsko upravo. Medtem, ko je bila naša kritika splošna in se je omejila le na principijelna stališča, se je ona druga spuščala v detajle in je celo osebno napadala g. župana in

druge voditelje občinske uprave. Kaj so se gg. občinski svetniki zbalili onih drugih, da so zato tem bolj ogroženo planili na nas, mesto da bi nam bili hvaležni, ker smo jih lojalno opozorili na napake? Kaj so morda zato tako udrihali po nas, da bi bolelo vsaj nekoliko tudi one druge?

Se v drugem oziru so gg. občinski svetniki grešili proti svobodi tiska in svobodi poročanja. Naš poročevalec je bil na občinski seji izpostavljen stalno raznim apostrofo, ki pa niso bili vsi vljudni. Tudi gospodje občinski svetniki bi morali vedeti, da je oseba časnikarja brezpomembna in zato tudi nedotakljiva. Poročevalec, ki ga pošljemo na javno zborovanje ali na sejo, izpolnjuje le določeno misijo, naročeno od uredništva, ne pa svoje lastne. Sem in tja so se pripetili pri nas pred vojno primeri, da so bili poročevalci listov celo dejansko napadeni in vendar listi niso zato niti za las umaknili svojega stališča. Če ne pride eden, pride zanesljivo drugi in če nasprotniki onemogočijo sploh vse poročevalce, potem imajo sami največjo škodo od tega.

Na dve opazki, ki jih je izrekel g. Tavčar, pa moramo tu še posebej odgovoriti. Kar je govoril o laži in perfidnosti »Slovenca«, češ, da niso očitali g. županu pol milijona dohodkov na leto, je vse skonstruirano. »Slovenec« tega ni nikoli trdil. Vsaka laž se da prijeti. g. Tavčar pa je moral priznati, »da se »Slovenca« ne da nič prijeti! Je to potem še laž in perfidnost?

O Mahrovi in Luckmannovi hiši smo že svoj čas dali odgovor g. županu in dolžnost g. Tavčarja je bila, da ga je bral. Nismo nikoli nič trdili o kakem osebnem zaslužku, niti tiste ostrine kritike, kakor si jo je dovolil občinski svetnik dr. Pipenbacher, nismo uporabili. Trdili pa smo in še trdimo, da je bila Luckmannova hiša predrago kupljena, da je bila Mahrova hiša prvotno previsoko ocenjena in da je najemnina mestne elektrarne za prostora v Mahrovi hiši previsokol Dopisa »Slovenske banke« in dr. Luckmanna pomenjata pač stališče dveh interesov in g. župan ni napravil spretne poteze, ko se je skliceval na nju.

Pripomniti pa moramo, da je vse obsodbe vreden neki poziv, iznešen na tej seji, ki bi ogrozil v materialni eksistenci več članov našega uredništva, seveda, ko bi se izvedel tako, kot si to predstavlja dotični gospod! Prav tako puščamo g. podžupana prof. Jarca v sladki iluziji, da sta v našem uredništvu dve »struji«. Samo ena je: za odločno javno kritiko mestnega gospodarstva, v kolikor se nam zdi primerno, pa tudi za popolno priznanje res pozitivnega in poštenega dela!

Pozitivne kritike hočete gospodje? Imeli ste jo in jo še imate. Se spomnite, kako ste hote ali nehoti sledili naši kritiki o reševalnih voznih, proti kateri ste se borili celo z uradnimi podatki? Kako ste morali pred dvema tednoma slediti naši kritiki o pripuščanju uradnikov k računskim izpitom etc. etc.? Saj drugače tudi niste mogli! Ali se spomnite, da smo v isti sapi, ko smo kritizirali mestno gospodarstvo, se zavzemali tudi za njegovo izboljšanje? Saj smo se potegnili celo za mestno pristavo, branili smo poklicno gasilstvo proti napadu, izrečenemu nanj v proračunski debati, in se je celo mestni gospodarski urad v svojem pojasnilu moral pridružiti našemu stališču, ker je bilo edino pravilno in v korist mestne občine. In od tega je komaj nekaj dni!

Vsak drug občinski svet bi bil vesel tako lojalne, tako odkrite kritike, kakor je naša. Izjavljamo tudi sedaj, da bomo vedno grajali vsako znano nam nepravilnost v mestnem občinskem gospodarstvu, da bomo pa tudi vedno lojalno priznavali vsako pozitivno delo. Pravice do svobode kritike si pa ne damo vzeti, kljub vsem napadom na časnikarstvo vobče in na naš list posebej!

Občinski odbornik dr. Pipenbacher nam piše

Uslužbenci ljubljanskega magistrata so radi mojih izjavljani o njihovih plačah naperili proti meni v »Slovenca«, »Jutru« in »Slov. Narodu« bobnajoči ogenj; veliko groma in poka in — dima. Izstrelki, nabasani s pokvarjeno materijo, pa niso dosegli svojega namena in cilja. Nemogoče mi je, da bi vse kratke in dolgovzne zadevne ekspektacije na drobno analiziral. Tudi smatram to za nepotrebno. Konstatujem le:

1. Nisem »zagrešile« drugega kakor to, da sem branil čisto resnico. In to brez vsake psovke! To pa nekateri magistratni uslužbenci sovražijo. Dokaz: njihovo skekanje in nastop proti meni.

2. Vse mogoče trditve glede njihovih plač slone na točnih številčnih podatkih, kakor jih je prinesel »Slovenec« in »Pohod«. Ne morejo jih omajati ali modificirati druge navedbe ali falsifikati. Tako n. pr. si nekdo dovoli trditi, da so začetni prejemki mestnih poduradnikov itd. celo manjši kakor drž. zvančnikov. Resnica je pa ta: začetek 19.800 Din in 12.480 Din; dif. 7320 ali 63%. Konec: 38.280 Din in 19.200 Din; dif. 19080 ali 99%. Služitelji III. kat. t. j. II. kat. drž. služ., začetek: 13.200 in 9.840 Din, dif. 3360 ali 34%; konec: 23.700 Din in 12.120 Din, dif. 11.580 ali 95%. Služitelji II. kat. t. j. drž. usl. I. kat., začetek: 14.400 Din in 12.120 Din, dif. 2280 ali 18%. Konec: 30.000 Din in 12.480; dif. 17.520 ali 110%. Toda »izenačenje« naj se vrši navzgor. Genialna misel! Spoštovani g. proponent je pa pozabil povedati, kje v naši domovini curja zlata dež z neba ali kje se je odprla debela zlata žila in bruhla čisto zlato v taki množini, da upravičeno vzkliknemo: »Oj zlato vek zdaj« vsem nam »pride«. Ko bo še to povedal, bomo kramljali prijateljski naprej.

3. Uradnik z letno plačo 88.200 Din bi v času bede in pomanjkanja ne smel imeti še 24.000 Din doklade, ki jo ministrska naredba izrečno prepoveduje. Take in slične slučaje ljudstvo obsoja z znanim krepkim izrazom.

4. Vse početje nekaterih magistratnih uslužbencev je pa jasen dokaz, da občinski svet ljubljanskega magistrata posluje pod občutnim terjemom dotičnih magistratovcev, ki se niti ne sramujejo javno nastopiti proti obč. odborniku, ki zvest položeni prisegi vestno izpolnjuje svoje dolžnosti v prid vsega ljublj. prebivalstva. Ta teror je tolik in tako drzen, da si upa udeleževati se celo v občinski zbornici. Dokaz je zadnja proračunska seja, kjer sem bil deležen celo težke psovke (Sokol na papirju) iz ust magistratnega uradnika. Teror se je izjavil nemoteno, ker g. župan ni čutil niti enkrat potrebe prisotne uradnike opozoriti na njihovo dolžnost. Jasno je, da si bodo obč. odborniki morali preskrbeti od drugod zagotovitev možnosti nemotene izvrševanja svoje funkcije, kadarkoli bodo slutili nezadovoljnost obč. uslužbencev.

Ko bi pa to bilo nemogoče, ne bo preostajalo drugo, kakor da obč. odborniki svoje nameravane govore koncipirajo in jih predložijo terorističnemu odboru v recenzijo in odobritev. Brez aprobacije bi se govor ne smel imeti. Kdor bi se temu ne pokoril, bi zapadel obiranju in anatemi.

5. Svojega delovanja ne uravnavam po kakšni spekulacijski kalkulaciji. Drage so mi pa simpatije

dobrih. Teh sem bil v zadnjem času deležen od vseh slojev ljubljanskega prebivalstva — celo od nekaterih magistratnih uradnikov — v toliki meri, da antipatiji niti ne občutim.

Končno izražam prepričanje, da bo tudi prihodnja kampanja proti meni doživela isti sramotni debakel, kakor ga je pred kratkim podletje, ki ga je proti meni inspiriral in vodil — brez legitimacije — tisti mestni uradnik, ki je konstatiral pri državni (in s tem seveda tudi pri drugih skromno plačanih) uslužbenih stanje crkanja.

✱

Kraljica v Novem

Novi, 19. maja. AA. Včeraj je bilo vreme nekoliko lepše in je odšla kraljica Marija z otroci na peščino. Popoldne je napravila kraljica z otroci izlet proti Selcu.

Meštrovič v Pragi

Praga, 19. maja. AA. ČTK poroča: Včeraj so svočano otvorili razstavo jugoslovanskega kiparja Meštroviča. Svečani otvoritvi je prisostvovalo veliko število zelo uglednih osebnosti, med njimi člani vlade, diplomatski zbor, generaliteta, zastopniki cerkvenih oblasti, umetniki in književniki, univerzitetni profesorji in novinarji. Meštrovič je bil predmet zelo toplega pozdrava. Otvoritveno svečanost so prenašali po praskem radiju. Minister Krofta, ki je nadomestoval zunanjega ministra Beneša, je v svojem govoru izjavil, da je Meštrovičeva razstava začetek globljega kulturnega sodelovanja med državami Male antante, katere smotri so popolnoma pozitivni. Nato je minister Krofta dodal, da bo prihodnji sestanek držav Male antante v Pragi uresničil te pozitivne smotre.

Belgrajski procesi

Belgrad, 19. maja. 1. Pred državnim sodiščem za zaščito države se bo 26. t. m. pričel proces proti 18 Primorcem in 2 Gorenjcem radi razširjanja komunizma. Obtoženci, ki bodo prispeli v Belgrad 22. t. m., so bili aretirani lansko jesen v Ljubljani, ko je policija odkrila tudi tajno tiskarno za tiskanje in razmnoževanje komunističnih letakov. Obtoženi skupini se je razen tega posrečilo vpostaviti kurirsko službo z dunajsko in prasko komunistično centralo. Celotna organizacija, katere člani so sedaj v ljubljanskih zaporih, je štela okoli 34 oseb, Primorcev in domačinov. Radi manjših prestopov je proti 6 osebam postopalo ljubljansko okrajno sodišče. V teku preiskave so bili trije izpuščeni iz preiskovalnega zaporu ter izgnani iz države, in sicer dva v Italijo, eden pa v Českoslovaško. Pet osumljenцев se nahaja še v preiskovalnem zaporu, ostali pa pridejo 26. t. m. pred izredno sodišče za zaščito države v Belgradu. Večina obtožencev, med katerimi je tudi ena ženska, je bila članjena v društvu »Mlada Soča« v Ljubljani, ki je bilo seveda policijsko razpuščeno.

Stavha na Poljskem

Varšava, 19. maja. tg. 3500 delavcev tovarne za umetno svilo v Tomasovu je danes zasedlo tovarno. Delavci so se branili stopiti v delo, niti niso sprejeli hrane, kakor so to v zadnjem času na Poljskem že večkrat z uspehom prakticirali delavci v raznih tovarnah.

Usoda vohuna

Belgrad, 19. maja. AA. Italijanski državljani Rosmini je bil obsojen zaradi vohunstva na 6 let težke ječe. Med prevozom v zapore pa je zavžil strup, ki ga je imel skritega v obleki. Prepeljati so ga morali v hudem stanju v bolnišnico.

Ob 100 letnici Timoške krajine

Medtem, ko so že junaki boji »črnega Jurija«, ustanovitelja naše dinastije Karadjordjevičev, dali večjemu delu severne Srbije narodno in versko svobodo pred Turki, je morala timoška Krajina, to je ozemlje ob reki Timok, okrog mest Negotin in Zaječar, še več let trpeti pod turškim jarmom. Šele junaki upor l. 1833 pod vodstvom narodnega vodje Veljaka je prioboril tudi tej pokrajini narodno in versko svobodo ter združitve s svobodno Srbijo. Geslo

vodje Veljaka je bilo: »Glavo dam, Krajine ne dam!« Pod tem geslom so letos slovesno proslavili stoletnico svobodne timoške Krajine, ki se je udeležil tudi kralj Aleksander, ministrski predsednik in drugi ministri, dalje mnogo gostov iz vse države ter velike množice ljudstva. Naši slikarji nam kažejo kralja Aleksandra pri proslavi (v ozadju člani vlade) ter zbor timoških deklet v še lepših narodnih nošah, ko pričakujejo kralja ter druge visoke goste.

Trboveljski slavčki si osvajaajo srca

Triumfalna pot po Moravi in Sleziji posuta s cvetjem

Brno, 15. maja 1933.

Težko so se ločili naši Slavčki od prijazenega Olomouca, težko so se ločili od vseh svojih novih prijateljev in prijateljic, njihova s cvetjem posuta pot jih je vodila dalje v tretje največje mesto Češkoslovaške v Moravsko Ostravo. Pred odhodom z Olomouca so položili še venec na mavzolej, pod katerim počiva 300 jugoslovanskih vojakov. Gosp. Adamič se je še posebej zahvalil predsedniku Čsl.-jug. lige g. dr. Vybiralu, ker je s tolmačenjem vsake pesmi zelo lepo izpopolnil program. Znano je namreč, da je g. dr. Vybiral prevedel v češčino že nešteto leposlovnih knjig g. Finžgarja in Iv. Preglja, kakor »Pod svobodnim solncem«, »Otroci solnce« itd. Največ posla pa je imel slavček Roškar Tone. Že takoj po matineji, ki se je vršila v gledališču in potem na kolodvoru so našega Slavčka obkolile male Hanakinje. Vsaka je hotela imeti od njega naslov. Seveda je tem številnim željam ugodil s tem, da je napisal cel blok naslovov in jih ponosno delil na desno in levo. Razumljivo je tudi, da so enako obteženi bili tudi drugi naši slavčki.

Zvečer in v dežju so se pripeljali trboveljski slavčki v Moravsko Ostravo, kjer so največje železarne v srednji Evropi in ogromna ležišča črnega premoga. Mesto šteje 250.000 prebivalcev. Na kolodvoru jih je pozdravil zastopnik Čsl.-jug. lige g. dr. Papovšek, na kar jih je avtobus odpeljal v krasen dom »Sv. Ljudmila«. V jedilnici jih je že pričakovala bogato obložena miza s vsemi dobrotami tega sveta. Po večerji so šli slavčki v lepe udobne spalnice.

Prihodnji dan sta bili dve matineji v dvorani Ljudskega doma, kjer jih je navdušeno pozdravilo nad 4000 mladine srednjih in ljudskih šol. Z balkona je padalo cvetje in nepopisno navdušenje in aplavz je prenehal šele pri intonaciji naslednje pesmi. Popoldan so si trboveljski slavčki v spremstvu g. dr. Papovška in gospe ing. Fiderhelove ogledali magistrat in se povzpeli na 82 m visoki razgledni stolp, kjer se jim je nudil diven pogled po celi Moravski Ostravi tja do Bohumina in češko-poljske meje. Nič drugega, kakor en sam »ah-a-a« je bilo slišati in skoro niso verjeli, da vidijo tudi del poljske države. Na koncertu zvečer pa so prejeli dva velika krasna venca, enega od članov Lige in drugega od odbora Čsl.-jug. lige. Poleg tega so prejeli veliko košaro peciva, pomaranč, bonbonov, čokolade in drugih dobrot, toliko, da trboveljske slavčke že skrbi, kdaj bodo vse to pojedli.

Po koncertu so se z avtobusom prepeljali v Narodni dom, kjer jim je bila prirejena poslovilna čajanka. Vedno jim je bil na razpolago lep avtobus, ki jih je vozil po obširnih in prometnih ulicah Moravske Ostrave.

V nedeljo zjutraj je bila v kapeli doma »Sv. Ljudmila« sv. maša, pri kateri so trboveljski slavčki peli slovenske cerkvene pesmi ob spremljevanju g. E. Adamiča.

Takoj po sv. maši so se odpeljali proti Brnu.

glavnemu mestu Morave. Med potjo so občudovali lepo obdelana polja bogate Hane.

V nedeljo popoldne so trboveljski slavčki zdravi in veseli prispeli na glavni kolodvor, kjer jih je pozdravil za Čsl.-jug. ligo predsednik g. prof. ing. Vladimir Filkuka, za mesto Brno vrhovni ravnatelj g. Janik, za moravsko učiteljsko g. Benek in za akademsko društvo »Jugoslavija« g. ing. C. Franc Svetina. Vsi govorniki so poudarjali, da je nujno sodelovanje med našim narodom in Češkoslovaško, posebno na gospodarskem polju. V imenu trboveljskih slavčkov je odgovoril skladatelj g. Adamič Emil. Nato so odšli naši slavčki na skupno kosilo, ki je bilo v pensionatu »Ivka«. Veselje, zadovoljstvo in brezmejna sreča je izžarevala iz slehernih oči. Toliko so videli lepega, velika mesta in zanimivosti, sklenilo se je toliko prijateljstev, da si vse to v mislih niti razporediti ne morejo. Zato pišejo naši slavčki dnevnike, da bodo potem, ko se vrnejo domov, lahko več dni pripovedovali svojim atekom, mamam, bratcem in sestricam o teh nepozabnih dnevih, ki so jih preživeli med brati Čehi. Zvečer ob 8 je bil v veliki dvorani Besednega doma koncert. Na odru jih je še enkrat pozdravil predsednik Čsl.-jug. lige g. prof. ing. V. Filkuka, na kar je dirigentu g. Šuligoju izročil krasen venec. Akademsko društvo »Jugoslavija« pa jim je darovalo častni trak. Navdušenje je bilo nepopisno in aplavz tako buren, da so morali slavčki več pesmi, kakor E. Adamičovo »Uspavanko« in »Gor čez izaro«, ponoviti. Posebne simpatije je uživala solistinja Rezia Koritnikova, ki je dobila poleg cvetja tudi posebna darila. Ker se navdušenje ni pognilo, so Slavčki zapeli še »Oj Triglav moj dom«, kar je pa še povečalo aplavz. Da, kamorkoli se začne slovenska pesem, povsod si osvoji srca, povsod si pridobi prijatelje in častilce. Mi smo in moramo biti ponosni na našo slovensko pesem in trboveljski slavčki se tega dobro zavedajo, čutijo, in že po tišini, ki vlada med poslušalci, z vsakega obraza posebej čitajo, po odprtih ustih sodijo, da so si osvojili srca vseh in s tem dosegli popoln uspeh in priznanje.

V ponedeljek sta bili dve matineji, ena popoldne in druga popoldne. Na vsaki se je zbralo nad 2000 dijaštva s srednjih, meščanskih in ljudskih šol.

Z galerij in dvorane so padali šopki nagelejev in vrtnic, tako da je bil oder skoro pokrit s samim cvetjem. Dvorana je bila zelo lepo okrašena s palmami, v sredi jugosl. grb in jugoslovanska in češkoslovaška zastava.

Po matineji so si trboveljski slavčki v spremstvu g. dr. Pospisila in slovenskih akademikov ogledali znani grad Spielberg, kjer so pred nedavnimi ječali in ob kruhu in vodi v večni temi gladovali zavedni Slovani kot politični osumljenci.

Jutri zjutraj trboveljski slavčki zapustijo Brno ter se odpeljejo v Bratislavo. Med potjo v domovino imajo na Dunaju svoj poslednji koncert, na kar se vrnejo svojim mamicam v narode.

Pera.

Trboveljski slavčki doma

Maribor, 19. maja.

Danes dopoldne so se pripeljali na mariborsko postajo ob četrta na devet. Na kolodvoru so jih sprejeli zastopniki tukajšnjih pevskih zborov, občinstva pa ni bilo, ker ni vedelo za prihod. Mladina je prispela v Maribor čista in zdrava, samo malo zmučena in zaspana, ker je bila nočna vožnja brez Semmering naporna. Tam leži še sneg, pa radi mraza niso mogli spati. V domovino so dospeli vsi, razen dveh deklet, ki sta morali ostati na Češkem v bolnišnici radi angine.

Trговец s hran. knjižicami aretiran

Zagreb, 19. maja.

Zagrebska policija se je odločila na podlagi doseganja preiskave, odločno poseči v zadevo nedovoljenih spekulacij s hranilnimi knjižicami.

Sedaj je zagrebska policija aretirala prvega trgovca Roberta Freuda, ki je na debelo kupčeval s hranilnimi knjižicami. Robert Freud ni kupčeval sam, temveč je imel več sodelavcev, od teh tudi nekaj v Ljubljani. Freud in njegovi pomočniki so dajali na vložne knjižice posojila, knjižice same pa so prodali in za večino knjižic sedaj tudi ni znano, kje so. Dolžniki, ki bi sedaj radi Freudu in njegovim pomočnikom vrnil dolgove, zahtevajo knjižice nazaj, toda teh ni nikjer. Freud in njegovi tovariši pa ne morejo dolžnikom vrniti tudi drugih knjižic, kakor so se obvezali, ker nimajo denarja. Računali so namreč, da bodo hranilne knjižice padle na skrajno majhno ceno, na katero bi radi spravili s svojimi spekulacijami, da bi potem po smešni ceni

kupili nove knjižice in s temi potolažili svoje dolžnike. Knjižice pa v ceni niso padle. Znani so primeri, da so prišli k Freudu in njegovim pomočnikom trgovci, ki so zahtevali na hranilne knjižice, glaseče se na 100.000 Din, posojila 10.000 Din. Taki iskali posojila so trdili, da ne potrebujejo več in tudi, če bi potrebovali, ne najamejo več posojila, ker ga potem ne bi mogli vrniti. Sedaj so ti ljudje prišli ob svoje hranilne knjižice.

Ko so dolžniki pričeli zahtevati knjižice nazaj in vračati posojila, so bili Freud in njegovi pomočniki v skrajni zadregi: ali vrniti knjižice ali pa oditi v zapor. Po Zagrebu in drugod, tako tudi v Ljubljani in v Sloveniji se je pričela prava dirka za hranilnimi knjižicami, toda brezuspešno, ker kje naj dobe ti spekulante hranilno knjižico za 100.000 Din za znesek 10 ali 20 tisoč Din. Povrh vsega pa denarja več imeli niso. Na ta način je prišlo do aretacije Freuda in do drugih aretacij, katerim pa slede v kratkem še nove.

Tri politične obravnave

Ljubljana, 19. maja.

Mali senat pod predsedstvom v. s. sv. g. Antona Mladiča je danes obravnaval kar tri politične zadeve. Trije obtoženci so se morali zagovarjati zaradi zločinov po čl. 3 zakona o zaščiti javne varnosti in reda v državi. Dve razpravi sta bili tajni, ker sta bila obtožena starejša mladolletnika.

Iz sovraštva sta ga ovadila

Neki mladoletni Ljubljančan je prvi stopil pred senat. V rojstnem kraju na Perovem pri Grosupljem je baje, kakor navaja obtožnica, govoril, da je vlada že čisto na koncu in da bo Slovenija sama za se in še druge slične besede. Obtoženec, ki ga je branil odvetnik Dr. Žitko, je odločno zanimal in kriminalne besede. Ovadila sta ga dva njegova sovravnika, ki sta že poprej gozila, da mu bosta že nekaj napravila. Mnoge priče so potrdile obtoženčovo nedolžnost. Razprava pa je tudi jasno ugotovila, da je bila izpovedba glavne obremenitve priče neverodostojna, da priča ni niti enkrat, niti pred orožniki niti pred preiskovalnim sodnikom in celo ne pri glavni razpravi govorila enako, marveč se je zapletala v nasprotja. To je tudi sodišče ugotovilo. Razprava je bila tajna.

Oproščen bivši župan

France Lušina, 43 letni posestnik v Gostem pri Škofji Loki, je bil obtožen zločina po čl. 3 zakona o zaščiti države. Na prav čuden način se je proti njemu splela intriga. Neko nedeljo, namreč 29. januarja letos, je stal še pred mašo na cesti pred kapucinsko cerkvijo v Škofji Loki. Može so se razgovarjali. Mimo pa je šel služitelj banske uprave Kežar in je ujel neke besede, ki jih je potem pravil drugim. Nekdo pa je Lušino pozneje ovadil politični oblasti. Po tej ovadbi naj bi bil Lušina govoril možem: »Ljudje so neumni. Demonstrirajo in protestirajo, ko pa je nam Italijan obljubil, da bo dal vse Slovence nam samim, da bomo imeli eden.« Lušina je bil svoječasno župan občine Sore.

»Ste res tako govorili?« je nagovoril predsednik obtožence, ki je kratko odgovoril: »Ne. Kar sem povedal, pri tem ostanem.« In navajal je predsednik iz zapisnika, da so bili moše kakih 5 minut skupaj. Govorili so o gospodarskih težavah. Priče Kežarja sploh ne pozna. Obtoženec je čital v časopisih o enotni Sloveniji. Pripomnil je, da bi postalo boljše, če bi mi dobili Primorsko s Trstom vred. Boltičev hlapec pa je vprašal: »Ali pod jugoslovansko krono?« Obtoženec je pritrdil: »Da.« Priča Valentin Kežar je tudi na današnji

razpravi vztrajal pri svoji izpovedi ter ponovil besede, kakor jih naj bi bil čul pred cerkvijo. Stal je nekaj korakov zadaj za obtožencem. Predsednik: »Tri druge priče povedo vse nekaj drugega! Priča za je trdil svoje.

Jože Kalan, posestnik iz Gostice: »Pred cerkvijo smo čakali na mašo. Govorili smo o krizi in drugih težavah, kako se vse slabše prodaja. Lušina pa je pripomnil, da je v časopisih bral, da bo boljše, zlasti če bi se Trst združil s Slovenijo. Lušina je še pristavil: »Kralj in denar ostaneta!« Predsednik je nato predložil prično izjavo Kežarju, ki je dejal: »Tako ni rekel. Točno vem.«

Priča Peter Jugovic, Boltičev hlapec: »Bili smo pri gostilni Zihel. Govorili smo o gospodarskih težavah. Lušina je dejal, da bi bilo boljše za nas in državo, če bi dobili Trst. Vse bi bilo pod eno državo in jugoslovansko krono. Ni govoril, da demonstrirajo in protestirajo.

Obtožena je politični ekspozituri v Škofji Loki ovadil neki Kalan iz Suhe.

Državni tožilec je predlagal obsodbo v smislu obtožbe, dočim je branilec dr. Miha Krek predlagal za oprostitve.

Po daljšem posvetovanju je bil Lušina oproščen. Sledila je nato

tretja razprava.

Neki 19 leten kmečki fant je v začetku februarja letos v Smartnem pri Litiji raztrosil letake, ki so vsebovali samo dva vzklika o federaciji in svobodi. Razprava je bila tajna. Obtoženec je priznal, da je trosil letake. Po čl. 3 zakona o zaščiti javne varnosti in reda v državi je bil obsojen na 40 dni strogega zapor. Državni tožilec in branilec sta prijavila proti sodbi priziv.

Debata o pasjem plemenu

Izjava g. dr. Pogačnika

Gosp. dr. Cepuder je pri obravnavi o »zadnjih oetankih pasjega plemena« insinuiral, češ, da se je ves proces proti prof. dr. Turku insceniral v pisarni dr. Kreka in pri kaplanu dr. Pogačniku v Trnovem.

Samo insinuirati je pač lahko, poceni in — varno!

Če sem za dogodek na klasični gimnaziji res kmalu zvedel, sem pač procesa toliko kriv, kakor vsi ljudje iz ljubljanskih kavarn in gostiln, ki so med drugimi domačimi novicami tudi to premlevali. Za tožbo sem pa zvedel šele post factum.

Prašam, kaj bi rekel gosp. dr. Cepuder če bi mu jaz insinuiral, da je to obravnavo on insceniral.

Dr. Pogačnik, trnovski kaplan.

Velik vlom na Primskovem

Kranj, 19. maja.

Vsa vas Primskovo je bila danes silno razburjena radi nočnega vloga v hišo posestnika in trgovca g. Franca Grudna, ki ima svojeto domačijo ob cesti na Jezersko.

Ob cesti na Jezersko nekako sredi vasi Primskovo ima enonadstropno hišo znani trgovec g. Gruden Franc. Mimo njegove trgovine prihaja polno ljudi iz bližnjih vasi, poleg tega pa je Primskovo samo precej obsežno po prebivalstvu, saj šteje skoraj 1000 ljudi. Dobro uspeva Grudnova trgovina, poleg katere je še daleč okrog sloveča pekarija, kamor celo iz Kranja prihajajo ljudje po kruh. Od svojih sosedov na obeh straneh je Grudnova hiša oddaljena komaj 4 m. Vhod v trgovino je naravnost s ceste, za trgovskim lokalom je shramba oziroma pomožni prostor, za tem kuhinja in nato pekarija. Spijo pa Grudnovi deloma v prvem nadstropju.

Usodna pozabljivost

Pri Grudnovih denarja nikoli niso spravljali doma. Zoper vlom niso bili zavarovani, zato so ga dajali v hranilnico in jemali iz nje. — Le zadnje čase so gotovino hranili doma za pokritje večjih računov. V trgovini so imeli spravljeno kaseto, kjer je bilo drugičkrat po največ par tisoč Din. To kaseto niso zvečer nikdar pustili v trgovini, marveč so jo vselej vzeli v stanovanje seboj. V četrtek zvečer pa je kaseta ostala v trgovini pod prodajno mizo. Po izrednem naključju je bilo večeraj zbranega denarja za plačilo v kaseti blizu 19 tisoč dinarjev in sicer 3 tisočaki, 103 stotaki in približno za pet do šest tisoč Din srebrnega denarja. S tem denarjem so nameravali danes plačati razne račune.

Vlomilec vdrl skozi okno

Vlomilec, ki je moral vedeti, da je kaseta z denarjem v trgovini, je izbral za vhod v trgovino severno stran hiše z vrta sosedu Zimanta. Ubil je zunanje okno, ga odprl, skril s krampom omrežje, rože, ki so bile na oknu in so segale skoro do vrha, je lepo zložil na vrtu na tla, notranje okno je bilo pa odprto in se je skozi skrivljeno omrežje splazil v pomožni prostor poleg trgovine. Tu je poleg okna bilo 3 pare čevljev, katerih se ni dotaknil, marveč je stopil v trgovino. Tam je pri pro-

dajni mizi na pol odprl vse predale, v onem, ki je zaklenjen, ker je v njem denar, je pa pustil svoj ključek. Vlomilec je začel brskati pod prodajno mizo in zgrabil kaseto z denarjem vred, nakar jo je odkuril, ne da bi se dotaknil kake stvari v trgovini. Zgrešil je tudi ostali drobiž, za kakih 1300 Din, katerega pa mogoče ni hotel nositi s seboj. Vlom je bil izvršen med 10, ko so šli Grudnovi spat, in med 3, ko je ga. Grudnova vstala. Vlomilca ni slišal nihče.

Ob 3 zjutraj je opazila vlom ga. Grudnova,

ki je vstala, da bi šla peč kruh. Iz sobe je prišla v shrambo in začutila mrzel zrak, ki je prihajal skozi ubito okno. Stopila je k oknu in opazila, da tam ni več rož, da je omrežje skrivljeno in takoj ugotovila, da so ponoči imeli vlomilce v hiši. Stopila je v trgovino, kjer je bilo vse v najlepšem redu, takoj pa se je spomnila kasete. Poklicala je moža, ki je takoj ugotovil, da je kaseta izginila.

Po orožniku in detektivu

Poklicali so na pomoč sosedu, ki je htel v Kranj po orožnike. Ti so prišli že ob 4 zjutraj na Primskovo. Iskali so sledove in našli neko sled po Zimantovem travniku. Zato so zastražili vse prostore in dohod do vlomilnega okna, da ne bi ljudje pokvarili sledov. Ob 8 zjutraj je že prišel iz Ljubljane detektiv g. Podobnik s policijskim psom. Ves dopoldan se je vršilo marljivo iskanje. S psom so napravili več obhodov in je vselej krenil po cesti navzgor, nato pa h Kokri. Orožniki pa so prej našli sled po Zimantovem travniku G. Podobnik je vzel tudi prstne odtise.

Ali je bil vlomilec samo eden

ali več, se ne ve. Pravijo, da so morali biti trije in sicer eden v galošah, drugi v gumijastih čevljih in tretji bos, ker je pustil nogavico na okno. Ne more se pa vedeti, ali so ti odtisi od vlomilcev ali drugih ljudi, ki so prišli v bližino. Več jasnosti bo morda prinesla preiskava.

V teku dveh let je pri Grudnovih to že drugi vlom. Leta 1931 meseca septembra so vlomilci vdrli v trgovino in odnesli par sto dinarjev drobiža iz predala kjer je denar. — Ta teden so pa vlomili tudi v Kremžarjevo trgovino na Lužah, kjer so pa vlomilce prepoznali.

V sovjetski Rusiji varčujejo

Prehrana ruskega delavca

Če se v zadnjem letu boljševiki ponašajo, da so se delavske plače povišale za časa petletke kar za 67—70%, ne smemo pozabiti, da so med tem časom tudi cene živil v Rusiji zelo narasle. Poleg tega so poceni samo tista živila, ki jih delavec dobi na izkaznico. Toda teh živil je zelo malo in delavec jih lahko kupi samo v majhnih količinah. L. 1931 je na pr. dobival delavec proti izkaznici mesečno še 1 kg sladkorja na glavo. Danes dobi komaj 40 do 60 dkg na glavo. Cena tega sladkorja je nizka, saj ga delavec plača po 50—60 kopejk. Cena živil v nekontroliranih trgovinah je seveda neprimerno višja. Poleti lanskega leta si moral plačati v ten trgovinah 3 rublje za kg, v januarju 1933 že 15 rubljev, v marcu nič manj kakor 17,5 rubljev za kg. Ker se je porcija sladkorja, ki ga dobi delavec na izkaznico, zmanjšala, je jasno, da je delavec primoran kupovati sladkor kakor druga živila po trgovskih cenah izven zadržnih prodajal. To velja za kruh, mleko, maslo, jajca, meso.

V Moskvi kakor tudi po vsej ostali Rusiji živijo v znamenju varčevanja. Vsi so prisiljeni varčevati. Tako mora varčevati tudi z električnim tokom. Če si preveč toka porabi, ga mora plačati trikrat dražje. Prepovedana je tudi uporaba električnih priprav v domačem gospodinjstvu. Iz Harkova poročajo, da tam posebno varčujejo in da ostane eden ali drugi del.

V trgovinah »Torgsina« (Torgovlja s inostrancami) ima kupec vsega na izbero, toda plačati mora

z zlatom ali pa z inozemskimi valutami, ker je zlata kakor tudi inozemskih valut čedalje manj, sprejema sedaj Torgsin tudi srebro v zameno za blago. Za en kilogram srebra zaračunajo 12 zlatih rubljev, trgovska cena srebra v resnici znaša 17 zlatih rubljev. Jasno je, da ima pri tem »Torgsin« prav lep dobiček. V prodajalnah Torgsina lahko kupiš prvovrstno finko maslo, estonsko slanino, ribje konzerve in klobase, kakor tudi najfinejši francoski puder in parfem. Torgsin ima v zalogi tudi gramofonske plošče z »Jazzi«, ki stanejo seveda 300 do 500% več kakor kje v Parizu.

Obstojijo štiri kategorije izkaznic za živila. S kruhom je na pr. takole: 800 g kruha prejme delavec prve kategorije, to je na težkem delu; 200 g prejme najnižja kategorija nameščencev in slug, enako se razdeli krompir, to je 12, oziroma 6 kg na mesec, maslo za prvo kategorijo in za otroke 200 g, margarine ali masti ter pol litra bučnega olja. Zdroba prejme prva kategorija 2 kg, druga kategorija 1 kg, tretja in četrta kategorija pa pol kilograma na mesec. Sladkorja bi morala dobiti prva kategorija 1 kg (v resnici pa ga prejme samo 600 g) in 600 g (v resnici 300—400 g) za zadnji dve kategoriji na mesec. Mesa se razdeli na 1 kg za prvi dve kategoriji mesečno, zelja dobi 1 kg vsak delavec na mesec. Poleg tega delavec kupi na izkaznico lahko še ribe, ostala živila pa mora kupiti v trgovini. V trgovini stane 1 kg svinjine 45 rubljev in 1 kg gosi 220 rubljev.

Izkušen delavec prejme na mesec 150—250 rubljev plače. Književodja zasluži 220 rubljev, strojepiska 90—120 rubljev, šofer 300 rubljev, inženjer 200—400 rubljev.

Proslava Device Orleanske

V nedeljo so v Parizu slavili obletnico Device Orleanske ob njenem spomeniku. Tudi vlada se je udeležila te slovesnosti: v sredi ministrski predsednik Daladier, poleg njega notranji minister Chautemps.

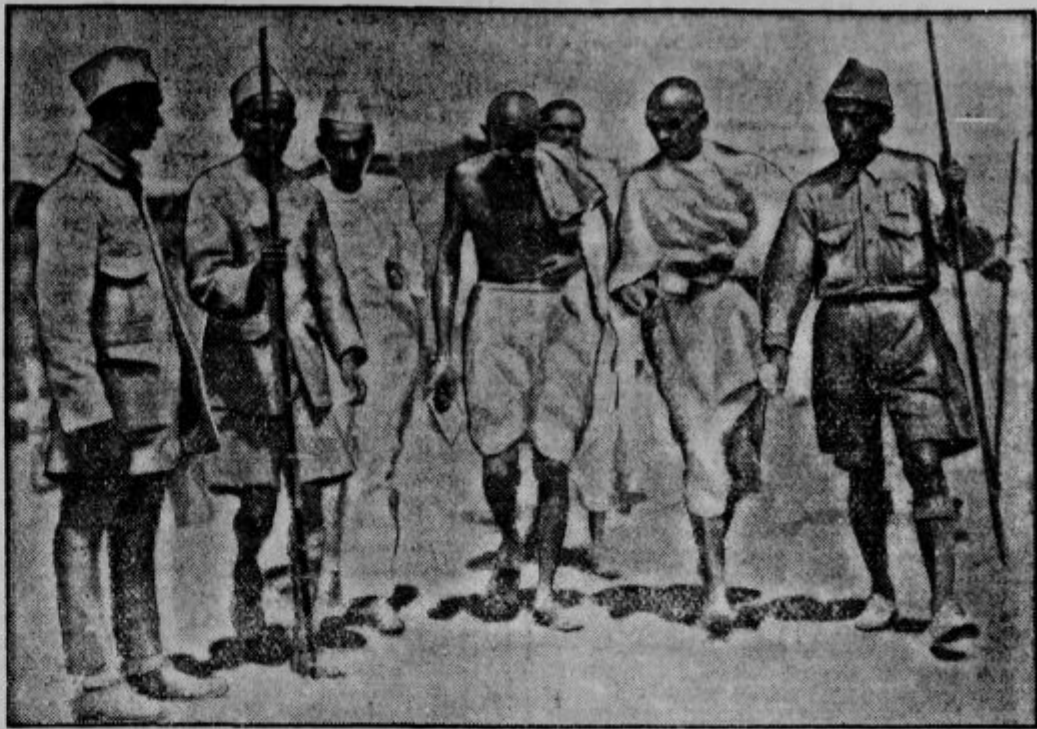
S piščalko so odganjali časnikarje

V zadnjem času časnikarji vedno nadlegujejo MacDonalda z vprašanjem, kako je z njegovim zdravjem. Ministrski predsednik se je tega večnega povpraševanja že naveličal in je sklenil prav pošteno potegniti novinarje in vse radovedneže. Ti so v zadnjem času opazili, da je angleški ministrski predsednik na vseh javnih sejah nekako izmučen, da se vedno utrujeno sesede na svoj stol in včasih tudi nekam čudno vzdihne, tako da mu iz grla kar zapiska. Toda njegovi prijatelji mu kar niso dali miru in so na vsak način hoteli vedeti, kakšna bolezen se ga je lotila. Tedaj je MacDonald povlekel izpod telovnika majhno piščalko, ki je zapiskala, ako si nanjo pritisnil. MacDonald je torej vsakrat, ko se je čutil bolnega, pritisnil na piščalko, ki jo je nosil pod telovnikom in ki je tedaj globoko vzdihnila.

V smislu mirovne pogodbe je bila v ozemlju Eupen-Malmedy tako potegnjena meja, da reže gostilno, ki jo vidiš na sliki, na dvoje. Gostilničar s svojo točilnico še v Belgiji, med tem ko je gost na nemških tleh. Takšnih primerov je tudi mnogo na meji med Jugoslavijo in Italijo.

Gandhi se vrača iz ječe

Gandhi se vrača iz ječe v družbi svojih somišljenikov. Vlada ga je izpustila, ker se je bala, da bi umrl v ječi radi gladovne stavke. Gandhi je med postom shujšal za 6 kg; tudi doma se še vedno posti, da bi na ta način prisilil Angleže, da izpustijo 10.000 aretiranih upornikov.

Avstrija priznava vse zapovedane praznike

Dne 1. junija stopi v Avstriji v veljavo zakon, ki priznava zapovedane cerkvene praznike, ki ne padejo na nedeljo. Zakon nosi datum 27. januarja 1933. Do njega je prišlo na pobudo krščanskih socialcev, posebno pa gospe Kapral. Tudi država bo torej odslej priznala te-le cerkvene praznike: novo leto, Sv. trije kralji, velikonočni ponedeljek, vnebohod, binkoštni ponedeljek, praznik Sv. rešnjeja telesa, št. Peter in Pavel, vnebovzetje, Vsi sveti, brezmadežno spočetje, božič, sv. Štefan in praznik farnega patrona. Praznika sv. Jožefa ni med naštetimi. V Avstriji ni praznik sv. Jožefa zapovedan v vseh škofijah. V nekaterih drugih je zopet farni patron; zaradi tega ga niso vteli med priznane praznike. Gre za 13 praznikov, ki jih sedaj

tudi država priznava in ki postanejo prazniki tudi za vse delavstvo. Avstrijski industriji so se precej upirali novemu zakonu, češ, da se konkurenčna moč avstrijske industrije v primeri z inozemsko z njimi zmanjša. Iste razloge je navedla tudi trgovska zbornica na Dunaju. Socialisti so ugovarjali, da bodo delavci radi teh praznikov manj zaslužili. Kljub tem oviram je zakon prodir in stopi v veljavo 1. junija. Splošno se dejanski položaj ne bo izpremenil mnogo, ker so v Avstriji itak obhajali večino navedenih praznikov; kljub temu je zakon velikega pomena, ker šele z njim ustvari priznano pravno stanje. Če bodo morda nekateri delavci tu pa tam nekoliko manj zaslužili, bo pa zato tem več dela tudi za druge, ki so brez posla.

Brezmotorno letalo so priprigli navadnemu

V sredo sta prileteli na letališče Bourget pri Parizu dve zanimivi letali. Švicarsko letalo, ki ga je vodil pilot Guholz, je vleklo za seboj drugo, in sicer brezmotorno letalo, ki ga je vodil Švica Viljem Farmer, star 28 let. Letalca sta se dvignila iz Curiha ob 15.28 in preletela razdaljo 500 kilometrov do Bourgeta v 5 urah. Motorno letalo je vleklo s 140 m dolgim kablom brezmotorno letalo za seboj. Ko sta letali prileteli nad letališče v Bourgetu, je prvi letalec s posebno pripravo odpel vrv in se sam spustil na tla. Brezmotorno letalo je še nekaj časa krožilo nad letališčem in se potem samo spustilo na tla.

Kolosalen spomenik de'a

V Berlinu bodo v najkrajšem času pričeli graditi spomenik dela. Predlog so seveda stavili narodni socialisti, in sicer nadzornik industrijskih strokovnih organizacij Engel. Spomenik bo stal lep milijonček mark in bo imel kar tri nadstropja. Postavili ga bodo na največji trg v Berlinu, brzkone na trg Rudolfa Hitlerja, ki se je prej nazival kanclerjev trg. Denar za spomenik bodo pobirali z javnim podpisovanjem. Tisti, ki se bo hotel narodnim socialistom čim bolj prikupiti, bo več dal. Na vrhu spomenika bo stala postava nemškega delavca, okoli nje pa bodo zbrani kipi nemškega učenjaka, kmeta, rudarja, vojaka tretjega kraljestva in nemške matere z otrokom. Hitler torej ne zaostaja za Mussolinijem, ki producira spomenike na debelo; poleg tega bo berlinski še kolosalen.

Najmanjši rotacijski stroj na svetu, ki ga je izdelala neka ameriška tvrdka za svetovno razstavo v Chicagu. Stroj tiska popolnoma v redu list, seveda izredno majhnega formata.

Cynthia Mosley, žena angleškega fašističnega voditelja Ozvalda Mosleya in hčerka bivšega podkralja Indije lorda Curzona, je med operaciji slepiča umrla. Do 1. 1931 je bila poslanka v delavski stranki, a je iz nje izstopila, ker je hotela tudi politično ostati zvesta svojemu možu.

Angleški prestolonaslednik leti

Angleški prestolonaslednik se je te dni dvignil s svojim novim letalom »Wickers Wistrac«, ki je prav udobno opremljen. V njem je prostora za 10 oseb. Kljub temu vozi letalo z brzino 160 milj na uro. Notranjost letala je urejena tako, da to brnenje vijaka in motorja prav nič ne moti in da lahko govoriš s sosedom čisto tiho. Na strehi je pritrjenih 10 padal, ki ti pridejo v roko samo, če pritisneš na poseben gumb. Prvič je prestolonaslednik letel s tem letalom iz Windsorja v Cardiff.

Vojni spomini Lloyd Georgea

Te dni je izšla prva knjiga vojnih spominov bivšega angleškega predsednika Lloyd Georgea. Lloyd George popisuje mednarodni položaj, ki je nastal v trenutku, ko sta Avstrija in Nemčija napovedali vojno, odnosno, ko je Anglija napovedala vojno Nemčiji. Lloyd George je mnenja, da bi Nemčija takrat prav gotovo sprejela mirovne pogoje, ako bi Anglija takrat razpolagala z močno armado.

Za človeka usodni koraki

Nepričakovana dediščina, po več letih pomanjkanja, me je iz dostojnega človeka spremenila v tirana. Poiskal sem si tovarišije, kakršne posebno lahko najdeš, ako imaš denar, popival sem, ostajal z doma tudi po več dni, za dom in družino pa se nisem menil. Malokdaj sem bil trezen. Potrpežljiva in ljubezniva žena je mirno in vdano prenašala moje vedenje, dokler se nisem nekoč tako daleč spozabil, da sem jo udaril. Naslednji dan je izginila in s seboj odvedla oba otroke. Padal sem vedno bolj globoko, sodišče je izreklo sodbo ločitve zakona. Danes — danes sem osamljen in propadel človek. Večkrat vidim v sanjah ljubeznivo ženo, po sobi hodi tiho in prepeva ono, meni tako ljubo pesem, otroka mi posedata po kolenih, ves sem srečen. Ko pa se po takih sanjah prebudim, se počutim še bolj nesrečnega in zapuščenega. Ona, dobra žena je že pod zemljo, otroka pa sta si ustvarila svoji družini, tako sem zvedel od drugih ljudi. Otroka sta seveda že davno pozabila, da se nahaja nekje tak človek, ki se mu pravi oče. Kriv temu pa sem — sam in to je najhuje. Kako hudo sem kaznovan za tedanje moje lahkomišljeno življenje.

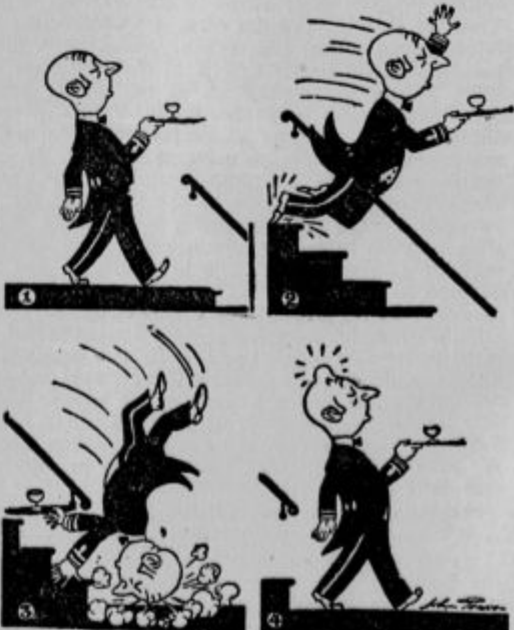
Velika kača straši po Parizu

V Parizu se zadnje dni zelo razburjajo, ker je našla iz nekega majhnega cirkusa v 16. okraju velika kača, dolga tri metre. Pravijo, da je kača pobegnila, ker ni našla v svoji kletki mleka ob določeni uri. Bila je brzkone lačna. Dejstvo je, da je »Sibila«, kakor se je kača imenovala, že v cirkusu požrla dva zajčka in jo nato popihala. Seveda so Parižani, posebno Parižanke prav v strahu radi kače. Gospodinje pridno preiskujejo stanovanja, ali morda ne živi pošastna žival zavita v klopčič, tam kje pod posteljo. Policija je razpisala nagrado 500 frankov za tistega, ki jo ujame. Doslej se še ni posrečilo ujeti kače.

Takole se igrata na svojevrstnem toboganu nečaka kacinškega emirja, v času, ko se njihov stric pogaja z Anglijo glede ureditve svoje države.

»Danes sem se tehtal. Pomisli, kar 80 kilogramov tehtam.«
»Toliko? Brzkone nisi slekel debele suknje.«
»Seveda sem jo, le v rokah sem jo držal.«

Spretni natak, ki mu noben fizikalni zakon ne spravi krožnikov iz ravnotežja.

MALI OGLASI

V malih oglasih velja vsaka beseda Din 1.—; šentitovanjski oglas Din 2.—. Najmanjši znesek za mali oglas Din 10.—. Mali oglas se plačuje tako pri naročilu. — Pri oglasih reklamnega značaja se računa enokolonska 3 mm visoka petlinna vrstica po Din 250. Za plemenite odgovore glede malih oglasov treba priložiti znamko.

Službe iščejo

Hlapec

vstojen, pošten, zmožen poljedelskega in vinogradniškega dela, išče službo pri poštenih ljudeh. Vajen tudi konj. Nastopi 17. junija. — Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 5687. (a)

Kmečki fant

star 25 let — vojašine prost — išče kakršnokoli službo. Naslov v upravi »Slovenca« št. 5696. (a)

Trgovski pomočnik
mešane stroke, z znanjem nemščine in srbohrvaščine, vreden in zanesljiv, želi prenesti službo. Cenjene dopise na upravo »Slovenca« pod »Poštečnost« zamčena 5701. (a)

Vajenci

Vrtnarski vajenec

star 15 let, se želi izučiti vrtnarstva. Naslov pove uprava »Slovenca« pod zn. »Vrtnarski vajenec« št. 5688. (v)

Trgovskega vajenca
z dežele, ki je vajen dela, zdravega, močnega, iz poštene hiše, z dobrimi šolskimi spričevali, takoj sprejme Plemenitaš Jožef, trgovec, Planina pri Sevnici. (v)

Službodobe

Čevljar

ki obvlada delo na »doplerici« (Doppelmachine) — se išče. Tovarna Ant. Krisper, Zgor. Šiška 5. b

Mestna hranilnica
v Radovljici razpisuje mesto upravnika za svoje nove naprave, večšega upravljanja javnih kopališč in parkov. Podrobnejši podatki se dobe v uradnih urah pri razpisovalki. Prošnje je vložiti do 10. junija t. l. Nastop službe takoj. (b)

Išče se samski hišnik

ki zna samostojno oskrbovati zelenjadni vrt. — Natančneje se poizve pri upravi obč. državne bolnišnice v Ljubljani, kjer je vložiti event. ponudbo do 25. t. m. (b)

Zastopnike

proti fiksumu in proviziji v vseh krajih bivše mariborske oblasti sprejme »Anker«, splošna zavarovalna družba, generalni zastop Maribor — Jurčičeva ulica 8/I. (b)

Pouk

Šoferska šola

L. Gaberščik, bivši komisar za šoferske izpite, Slomškova ulica. Garaža Stupica.

Stanovanja

ODDAJO:

Enosobno stanovanje
v podprtilišču se poceni odda v Štepanji vasi št. 123. (c)

Posvetva

Droben oglas v »Slovenca«
posvetva ti hitro prodaja; če želiš z gotovim denarjem pač kupca ti s knjižico da. (c)

Hišo

prodam za gotovino. V. pavska ulica 8, Kolesija.

Kupimo

Žensko kolo

močno, kupim. Ponudbe na upravo »Slovenca« pod »Kolo« 5649. (k)

Čajno maslo

tedensko 50 kg, rabim od 15. junija do 10. sept. — Ponudbe na upravo »Slovenca« pod 5648. (k)

Kupimo takoj

proti gotovini: venecijan-ko na 4 žage, cirkular in stucer, kompletno prenosljivo, rabljeno, a v popolnoma dobrem stanju. Ponudbe poslati na Električno in industrijsko društvo, Vel. Gradišče. (k)

Auto-motor

Prodaj avto

znamke Vermorel, odprt, štirisedežen, tudi za vložno knjigo Ljubljanske kreditne banke. A. Lečnik, Celje. (f)

Motorno kolo

znamke B.S.A., 350 ccm, dobro ohranjeno, prodam, tudi za hranilno knjižico popularnega zavoda. Na ogled pri G. Skednu — mehaniku, Novo mesto. 1

Prodano

Če avto svoj stari prodajal
a! motorja bi znebil se rad, brž kupcev ti mnogo prižene Slovenec najmanjši inšertat

Modna konfekcija!

Najboljši nakup! A. Presker, Ljubljana, Sv. Petra cesta 14. (l)

Nogavice, rokavice

in pletenine Vam audi v veliki izbiri najugodnejše in naizcena trdka Karl Prelog, Ljubljana, Židovska ulica in Stari trg (l)

Vino

lastnega pridelka, zlahtnih vrst, prodaja 10 litrov in več, po vinogradnih cenah Sušnik, Ljubljana, Zaloška. (l)

Šest kavarniških marmornatih miz
- železna stojala poceni napredaj. Magaziner, Meljska 29, Maribor. (l)

Licitacija perila,

obleke, stolov, peči — v soboto 20. t. m. ob 9 na Glavnem trgu v Mariboru. (l)

Nekaj koles

rabljeni in novih, poceni prodam. Dvorakova ulica 3/I, levo. (l)

Obrt

Ign. Žargi, Ljubljana, Sv. Petra cesta 11, priporoča veliko izbiro belih otroških oblek, rokavič, nogavic, venčkov in pajčolanov — po zelo nizkih cenah. (l)

Debele

Iuskinastotrobo
kupite najceneje pri trvdki A. VOLK, LJUBLJANA Resljeva cesta 24.

GREŠITE MNOGO

»ako ne čitate redno SLOVENE«

zobne paste v tubah na četko zadošča saenkrat
BOTOT PASTA
je kompaktna in vrh- tega izvrstna in ekonomična v uporabi

Letoviščarji!

Hotel PENSION RAJH v Ormožu ob Dravi

celodnevna oskrba (pension) Din 35.—, znana prvovrstna kuhinja, na novo urejene sobe s tekočo vodo, z lepimi terasami, vrt. Na razpolago klavir, biljard in kegljišče, ob Dravi lepo prosto kopališče. — Se priporoča tudi obiskovalcem znanega zdravnika dr. Majeriča.

Sprememba voznega reda pri avtoprometni družbi »Bistra«

Od 15. maja na progi Lukovica—Moravče: Odhod jutraj iz Ljubljane ob nedeljah in praznikih ob 8 namesto dosedaj ob 8.45; isto na progi Kamnik—Mengeš—Ljubljana: Dnevno jutraj iz Kamnika ob 7.40 namesto dosedaj ob 7.50.

Glavno zastopstvo

dobre, renomirane tovarne se odda. Izurjenim, resnim gospodom se nudi izvanredna prilika

za sigurno življenjsko eksistenco

Poleg plače tudi delež na obratu. Samo resni interesi z najboljšimi referencami in ki razpolagajo s kapitalom ca. Din 60.000.—, naj pošljejo oferte, po možnosti v nemškem jeziku, s prepisi spričeval in sliko na: »Serious Tätigkeit 13201« na Annoncen-Expedition Piras, Prag II, Bredovska 1.

Kupimo takoj la strojno litino

v komadih, ki se dajo lahko razbiti, po ceni Din 80.— za 100 kg franko vagon Ljubljana. — Ponudbe z navedbo količine nasloviti na Strojne tovarne in ilvarne d. d. Ljubljana

Najtoplejše kopališče Dravske banovine CATEZKE TOPLICE pri Brezicah

so odprte od 14. maja t. l. Radioaktivna terma 50°C zdravi revmatizem, išias in ženske bolezni. V predsezoni popusti! — Zahtevajte prospekte!

FOTOAPARATE

svetovnih vrst Zeiss-Ikon, Rodenstock, Voigtlander, Welta, Certo itd. ima vedno v zalogi fototrgovina Jugoslovanske knjižarne v Ljubljani, Miklošičeva c. 5

Energin

krepi kri, živce in apetit!

Odraslim in otrokom!

Za popolno okrepitev otrok 3 velike steklenice, za odrasle 5 do 6 steklenic. V apotekah pol litra Din 35.—. — Po pošiljki razpošilja laboratorij »Alga« Sušak. 3 stekli. Din 110.—, 6 stekli. Din 220.— in eno zastoj, 12 stekli. Din 440.— in dve zastoj (Odobreno od min. socialne politike in narodnega zdravja 8. Br. 4787 22. marca 1933)

Za vsa zavarovanja pride v poštev je

Vzajemna zavarovalnica Ljubljana

v lastni palači ob Miklošičevi in Masarykovi cesti

ZAVARUJE: 1. požar. 2. viom, nezgode, jamstvo, kasko, steklo, zvonove. 3. življenjska zavarovanja v vseh modernih kombinacijah, posmrtninsko zavarovanje »Karitas«

Zavarujte sebe in svoje imetje edino pri domači slovenski zavarovalnici.

Znancem in prijateljem sporočamo žalostno vest, da je naš predobri mož, oče, ded, tast itd.

Ivan Poljanec

podobar

v četrtek 18. maja, star 79 let, lepo vdan in pripravljen umrl. K večnemu počitku ga bomo peljali v soboto 20. maja ob 16 z Vidovdanske ceste št. 9 k Sv. Križu.

V Ljubljani, dne 19. maja 1933.

Marija, žena; Ivan, župnik, sin; Amalija por. Bajuk, Marija por. Kolbezen, hčeri; Bajuk in Kolbezen, zeta; Božidar, Marko, Marija, Jože, Peter in Marko, vnuki — in ostalo sorodstvo.

Samuel Lover:

RORY O'MORE

Irski ljudski roman.

»Snoči sem videl starega moža, ki je šel k reki po vodo z vozom, v katerega je bil vprežen osel. Mož je bil tako rdeč in rejen kakor kak župan. Voz in sod sta bila lepo pobarvana, in voznik, ki je šel zadovoljen poleg osla, se je opiral na palico. Ali misliš, da bi ta mož postal upornik? Nikoli!«

»Na mali zeleni trati za vasjo je igralo nekaj dečkov kriček. Imeli so svojo kroglo in tolkače. Kjer kmet lahko kupi svojim otrokom igrače, tam ni revščine! Otroci sami so bili zelo skrbni, zakaj med igro so odložili plašče in klobuke ter jih zložili na kup malo vstran. In kako dobro so bili oblečeni!«

»To ni dežela za revolucijo, o tem sem trdno prepričan. Jih je nekaj na Angleškem, ki z navdušenjem kličejo zoro svobode in žele, da bi njen sij videli vsi narodi, a teh je malo. Po vsem, kar sem videl, se ne čudim.«

»Tone ima prav in zato ponavljam: da bi se Angleška uprla, ni upati.«

»Prihodnji teden pojdem še na Irsko. Iz vsega tega, kar vidim, nam tamkajšnje razmere obetajo več. To pismo vzamem s seboj v Dublin, kjer ga bom oddal našemu švedskemu prijatelju, da vam ga prinese.«

»Ko bom zbral novih opazovanj, vam jih sporočim. H. D. L.«

Dasi je bilo, kakor se vidi iz tega pisma, de Lacijevo navdušenje za revolucijo velikansko, ga vendar ni gnalo tako daleč, da bi veroval v nemogoče. Videl je in vedel, da Angleška ni za prevrat, ker njeno ljudstvo živi preveč udobno, da bi to udobnost vrglo proč za državljansko vojno.

De Lacy je bil zanesljiv odposlanec v stvari, ki jo je prevzel, in se od svojih predsodkov ni dal zapeljati. Videl je, da je nemogoče Angleško pripraviti do revolucije. In

je tudi dokazal, zakaj ne. Mirno je opazoval ter presojal. Vse nade republikancev so se zaradi urejenosti in napredka Angleške popolnoma izjalovile. Na Irskem pa je de Lacy videl, da siromaštvo in krivica revoluciji pot kar utirata.

VII. poglavje:

Mož paragrafov in zdravja.

»Bil je mož, deželni drag.«

De Lacijevo vročina je še vedno divjala, še vedno se mu je bledlo. Vdova mu je vedno iznova prinašala žganja, a z vso svojo iznajdljivostjo ga ni mogla pripraviti, da bi pil, še tako zmešano z vodo.

Kakšenkrat, kadar je ubogi trpin klical po pijači, je prihitela s posodo, polno svojega priljubljenega zdravila in upala, da bo prevelika žeja bolnika vendarle zapeljala, da bo pil, ne da bi se prej prepričal, kakšna je pijača.

»Tu, dragi, glejte, kaj sem vam prinesla! Kar izpijite, kar vse izpijite!« mu je prigovarjala.

In ubogi Lacy je koprneče segel po posodi in že odprl usta, da bi pil. Ko pa je zadušil žganje, je pijačo zavrnil. Naposled mu je iz golega usmiljenja in brez upa, da mu bo s tem pomagala, dala piti sirotke. To pa je izpil s tistim divjem poželenjem, ki ga pozna le vrvčični ali pa žejni v puščavi.

Po materinem naročilu je prinesel Rory iz vasi zdravila tako hitro kakor je le mogel.

»Koga, mislite, da sem danes videl pri Mc Garry-u, ko sem šel po zdravila?« je dejal Rory, ko se je vrnil.

»Koga pač? je radovedno vprašala mati.

»Sweenija.«

»Ali res, Sweenija?«

»Da, nikogar drugega.«

»Da ga ni sram hoditi tja, tega umazanega tatu! Njegov oče je bil lekarnar, in namesto da bi se sin držal poštenega posla svojega očeta, se norčuje iz njega in postane jezičen dohtar; da bi ga Bog kaznoval! Namesto, da bi zdravil ljudi in jim pomagal v njihovih težavah, jim samo škoduje in pobere vse, kar imajo, tako da jim ne ostane nič, še srajca ne, kaj šele streha! Njegov oče je

zdravil izpuščaje, on jih pa dela, kakor sem že rekla, da ga ni sram, še hoditi v lekarno, sam pa je prekanjen odvetnik, ki odira ljudi, in ki je na vse zadnje še zatajil svojo sveto vero in šel k protestantom! Oh, ta capin capinski!«

Vdova je ogorčeno naštevila vse Sweenijeve grehe, končala pa z najtežjim, da je prestopil k protestantom. V njenih očeh je bil to zločin. Če bi kdo oropal vso Irsko, bi se v njenih očeh ne pregrešil tako, kakor se je pregrešil Sweeny, ker je prestopil v protestantsko vero.

Sweeny je namreč po daljšem premišljevanju in preudarjanju pustil lekarno in lekarništvo, zdravila in zdravilstvo ter se posvetil odvetništvu zato, ker je videl, da oče od lekarne ni imel nobenega dobička. Kako bi ga pa tudi imel? Če je ljudstvo tako revno, da si ne more kupiti niti kruha, kako naj si kupi šele dragih zdravil? In zato se je mlajši Sweeny rajši obrnil k paragrafom, ki so zabava za tiste, kateri kaj imajo, da lahko izgube.

Ljudje boljših, to se pravi, bogatejših slojev so pa bili na Irskem po večini protestanti. In ker je mislil, da bi mu to koristilo in pridobilo zaupanje klientov, je prestopil k protestantom.

Od svojega očeta je pobral nekaj besed lekarnarske latinščine. To je zmešal s svojim narečjem. In s to mešanico je slepil ljudi. Dasi ni imel pojma o zdravniški vedi, in dasi je bil v vsakem pogledu neumen kakor osel, je bil pa vendarle toliko predrzen, da je nastopal kot mazač in dajal svojim odvetniškim klientom tudi brezplačne zdravniške nasvete.

Igral je vlogo zdravnika je opravljal vohunske poste. Tako je namreč ljudi lahko izpraševal o raznih razmerah. Ker je bil vrh tega še zvit in predrzen, se je kakopak ljudem zdel celo razborit in učen.

Redkokdaj je napisal recept, za to je bil preveč oprezen. Da bi se temu izognil, je klientom nasvetoval kakšno tako zdravilo, ki ni ne pomagalo, ne škodovalo. Take recepte je nosil vedno s seboj, da je potrebnemu lahko takoj postregel in seveda tudi tako zaračunal, da je vrglo to masten dobiček.